

Globalisering og motstand

Kristian Stokke

kristian.stokke@sgeo.uio.no

Spørsmål til dagens forelesning

- Hvordan kan vi forstå motstand (teoretisk)?
- Hvordan kan vi analysere framveksten og mangfoldet i globaliseringsmotstanden?

Hva er motstand?

- Karl Polyani: motstand som *countermovement*
- Antonio Gramsci: motstand som *counterhegemony*
- James C. Scott: motstand som *infrapolitics*

	Main target	Mode of resistance
Polyani	Market forces (and their legitimation)	Countermovement aimed at self-protection
Gramsci	State apparatus	War of movement and position
Scott	Ideologies (public transcripts)	Counterdiscourses

Karl Polyani: *The Great Transformation*

- Årsakene til globale politiske, økonomiske og sosiale kriser i 1930-åra var (den statstøttete) utviklingen av "selv-regulerende" (dvs. politisk uregulerte) markedssystemer på 1800- og begynnelsen av 1900-tallet
- Denne markedsliberalistiske "bevegelsen" skapte sitt eget speilbilde i form av en "motbevegelse" for sosial kontroll/ regulering av markedet (den internasjonale arbeiderbevegelsen)
- "Double movement": markedsliberalisering/ kollektiv motstand (arbeiderbevegelsen)

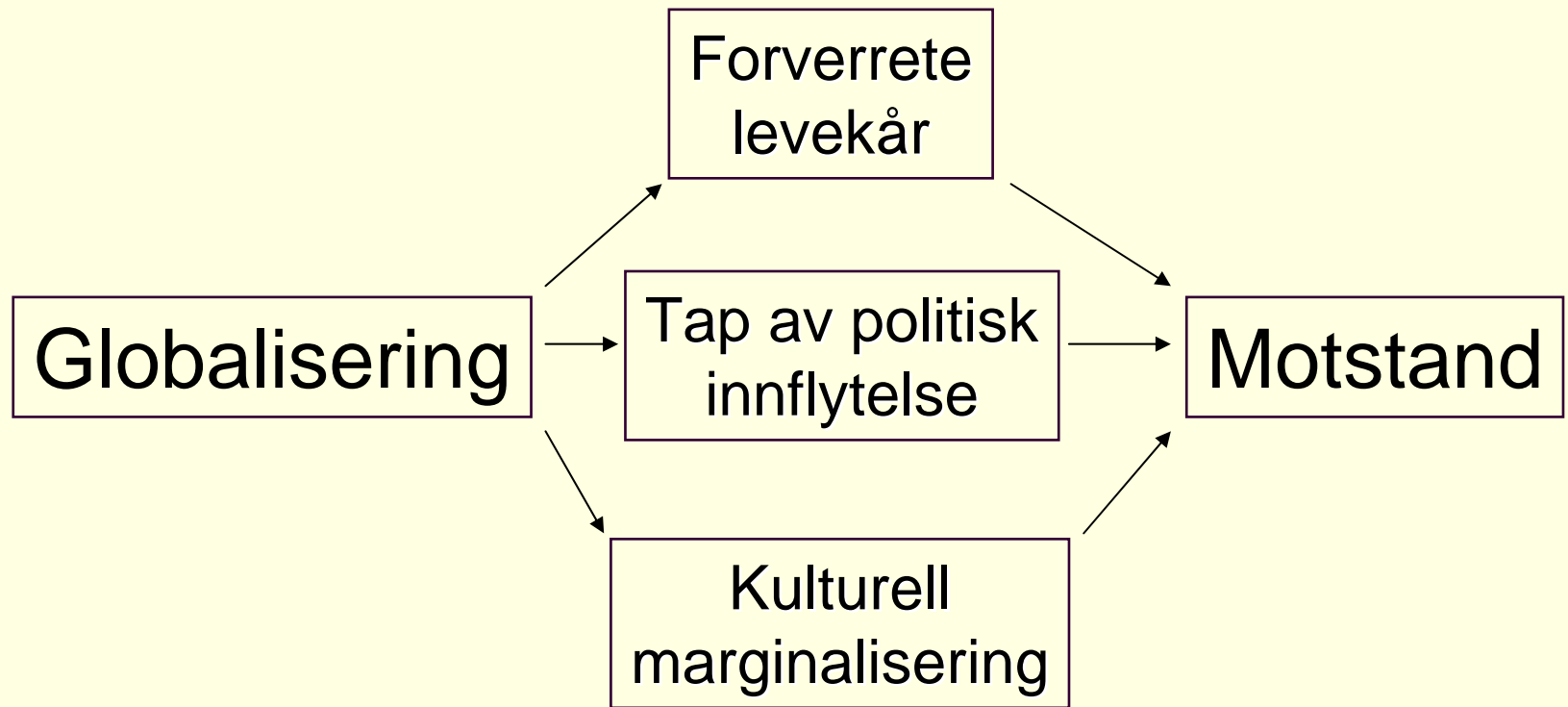
Globalisering / motstand

- As experienced from below, the dominant form of globalization means a historical transformation: in the economy and modes of existence; in politics, a loss in the degree of control exercised locally - for some, however little to begin with - such that the locus of power gradually shifts in varying proportions above and below the territorial state; and in culture, a devaluation of a collectivity's achievements or perceptions of them. This structure, in turn, may engender either accommodation or resistance.
- James Mittelman 2000 *The Globalization Syndrome*

Globalisering / motstand

Karl Polyani: *The Great Transformation*

- Polyanis perspektiv leder til en forståelse av globaliseringsmotstand som en organisert/homogen front (lokalt, nasjonalt og globalt).
- I realiteten består dagens globaliseringsmotstand av ukoordinerte og sammensatte nettverk heller enn en koordinert/enhetlig motstandsbevegelse. Dette gjør de "nye" sosiale bevegelsene forskjellige fra de "gamle" arbeiderbevegelsene som Polyani framhever og forholdet mellom de nye og de gamle bevegelsene kan også være problematisk.

Nye og gamle bevegelser

	Arbeiderbevegelser	Nye sosiale bevegelser
Lokalisering	I økende grad innenfor formell politisk sfære	Sivilsamfunnet
Mål	Politisk integrasjon / økonomiske rettigheter	Endringer i verdier og livsstil, forsvar av sivilsamfunnet
Organisering	Formell / hierarkisk	Nettverk / grasrot
Aksjonsmidler	Politisk mobilisering	Direkte aksjoner / kulturelle innovasjoner

Antonio Gramsci: *Prison Notebooks*

- Gramsci forsøkte å forstå hvordan en dominerende allianse av aktører (historisk blokk) oppnår en hegemonisk posisjon, dvs. at økonomisk og politisk/ ideologisk dominans blir "naturlig" og tatt for gitt.
- Hegemoni: "coercion" (innenfor staten) og "consent" (i sivilsamfunnet)
- "Consent" innebærer dannelsen av et verdensbilde som tas for gitt, dvs. blir "sunn fornuft"
- Hegemonisk strategi: "passive revolusjoner" i form av materielle og symbolske innrømmelser som virker politisk koopterende

Antonio Gramsci: *Prison Notebooks*

- Sivilsamfunnet er en arena for "consent", men også motstand ved at folkelige krefter forsøker å etablere et "mothegemoni", dvs. en alternativ "sunn fornuft"
- Hvordan oppstår mothegeemoniske bevegelser/bevissthet? Gjennom latent mothegeemonisk bevissthet og gjennom "organiske intellektuelle" som ledere og ideologer
- Mothegeemonisk strategi: "War of movement" (åpen konfrontasjon, f.eks. streik) og "war of position" (ikkevoledelig hverdagsmotstand)
- Gramsci peker på betydningen av ideologi og bevissthet, på eksistensen av et mangfold av interesser og bevegelser (som likevel kan forstås som deler av et felles prosjekt) og på betydningen av ulike arenaer (inkludert staten). Gramsci gir få retningslinjer for å forstå hva som former en mothegeemonisk bevegelse

James C. Scott: *Weapons of the Weak*

- Marxister: revolusjon er en nødvendig forutsetning for reell politisk makt og sosial rettferdighet.
- Scott: Konkrete erfaringer med revolusjoner er at de er få og ikke nødvendigvis frigjørende for underordnede grupper/klasser. Men fravær av revolusjoner betyr ikke at det er et fravær av politisk motstand. Denne motstanden skjer imidlertid som uformell politikk i hverdagslivet heller enn som revolusjonære bevegelser.

Extraction of

Labor (arbeid)

Taxes (skatt)

Rents (leie)

Interests (rente)

Everyday resistance

Foot-dragging (gå sakte)

Dissimulation (skjule)

False compliance (falsk føyelighet)

Pilfering (nasking)

Feigned ignorance (påtatt uvitenhet)

Slander (bakvaskelse)

Arson (brannstiftelse)

Sabotage (sabotasje)

James C. Scott: *Weapons of the Weak*

- Scott framhever at motstand omfatter hverdagslige materielle og symbolske praksiser som vanligvis ikke oppfattes som politikk
- Scott framhever spesielt at hverdagslivets motstand:
  - Representerer en individuell selvhjelp, men denne kan ha betydelige politiske konsekvenser når mange nok deltar
  - Unngår direkte konfrontasjoner med autoriteter eller elite-normer, noe som gjør det mindre risikabelt for sårbare grupper å delta
  - Krever lite eller ingen koordinering og planlegging og dermed få økonomiske eller organisatoriske ressurser
  - Er ikke-ideologisk, men likevel koordinert gjennom en motstandskultur
- Det viktigste kritiske spørsmålet er om slik motstand betyr noe politisk eller om det fungerer som en sikkerhetsventil for systemet, dvs. er hverdagslivets motstand en del av det hegemoniske eller mothegemoniske prosjektet som Gramsci diskuterer?

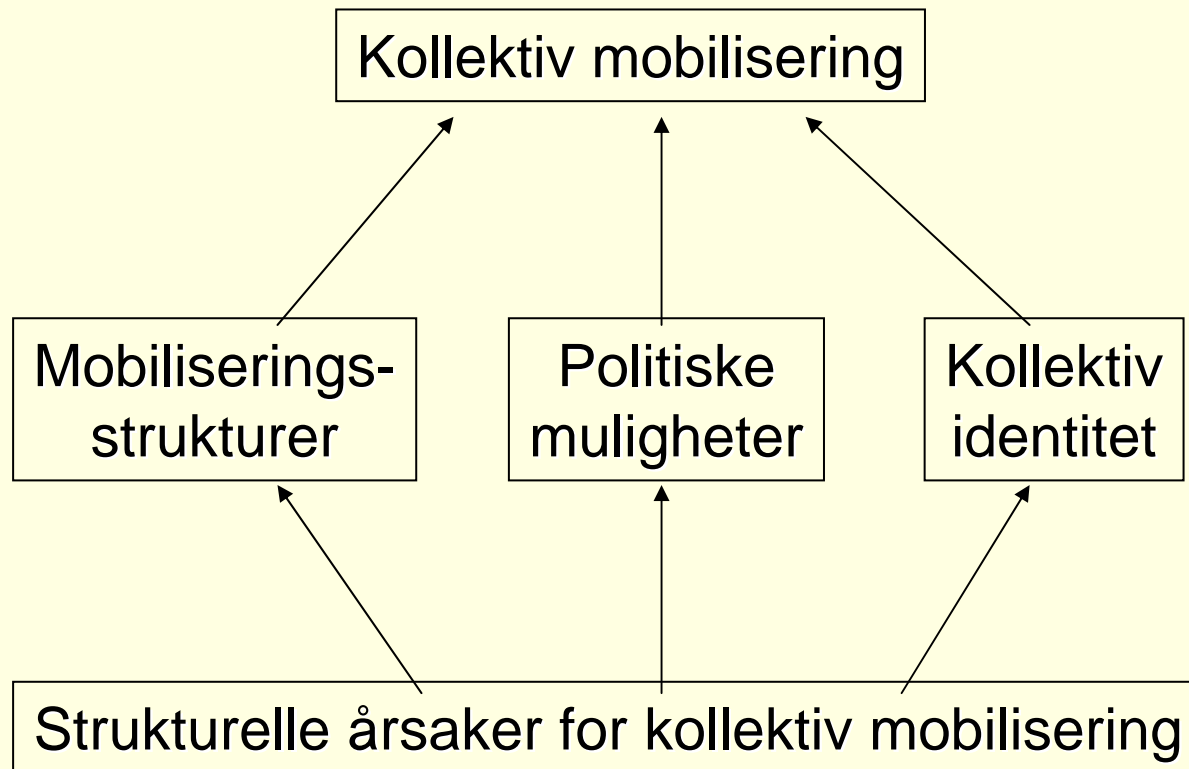
Oppsummering så langt

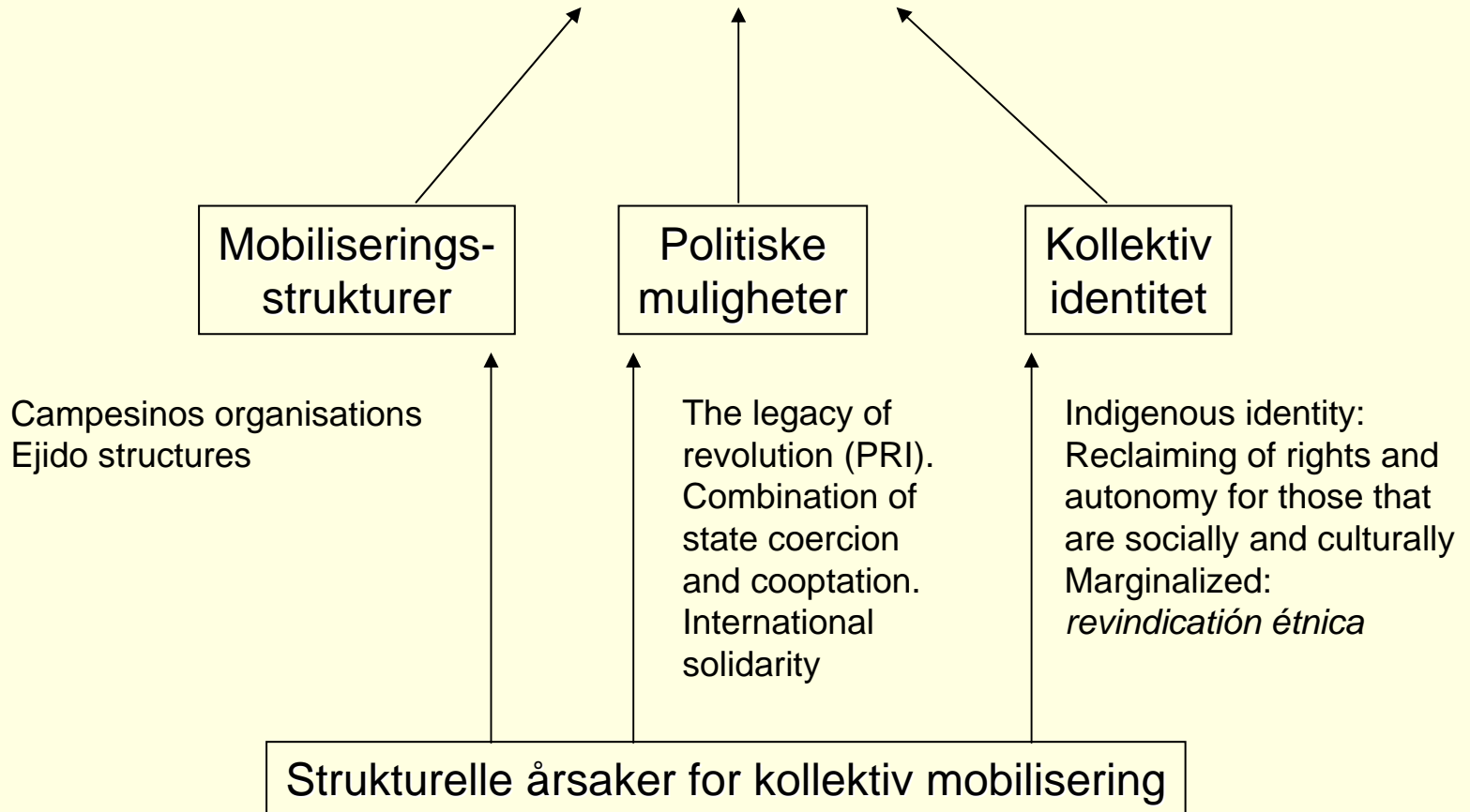
- Karl Polyani: motstand som *countermovement*
  - Organisert kollektiv motstand omkring materielle interesser (etter modell av arbeiderbevegelsen)
  - Dialektikk: global markedsliberalisme / motstand
- Antonio Gramsci: motstand som *counterhegemony*
  - Utvikling av mothegemoni i sivilsamfunnet
  - Dialektikk: ideologisk hegemoni / mothegemonisk motstand
- James C. Scott: motstand som *infrapolitics*
  - Skjult materiell og symbolsk motstand i hverdagslivet
  - Dialektikk: materielt og ideologisk herredømme / motstand
- Alle tre gir en svak forståelse av politiske mekanismer, dvs. hvordan motstand er formet av politikk og fungerer politisk.

Framvekst av sosiale bevegelser

Zapatistbevegelsen (EZLN)

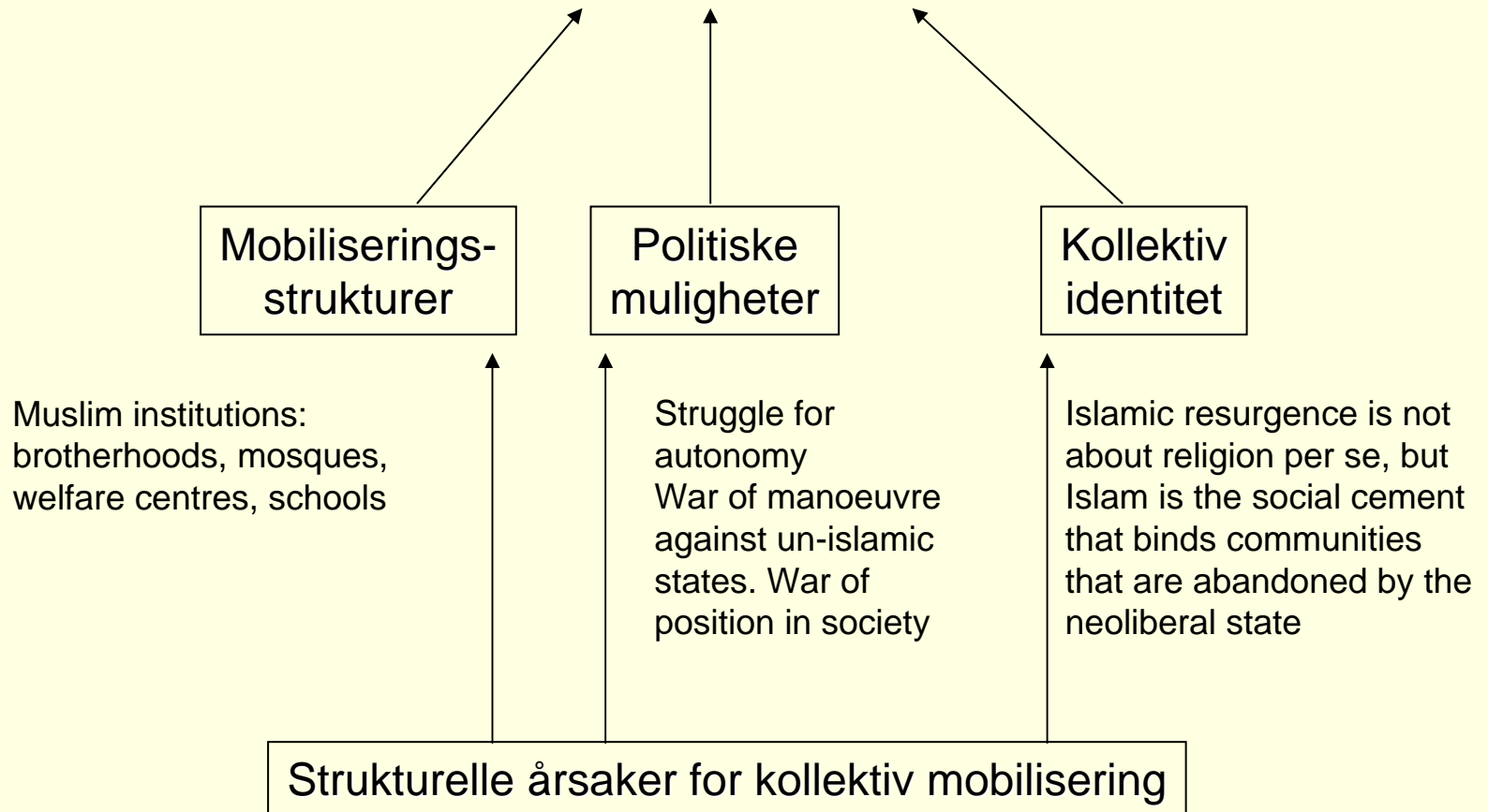
Anti-NAFTA: uprising on January 1, 1994

Local conflicts over control of land; acute social crisis; climate of violence/racism

Link to globalization: transformation of PRI-policies, e.g. revision of Article 27

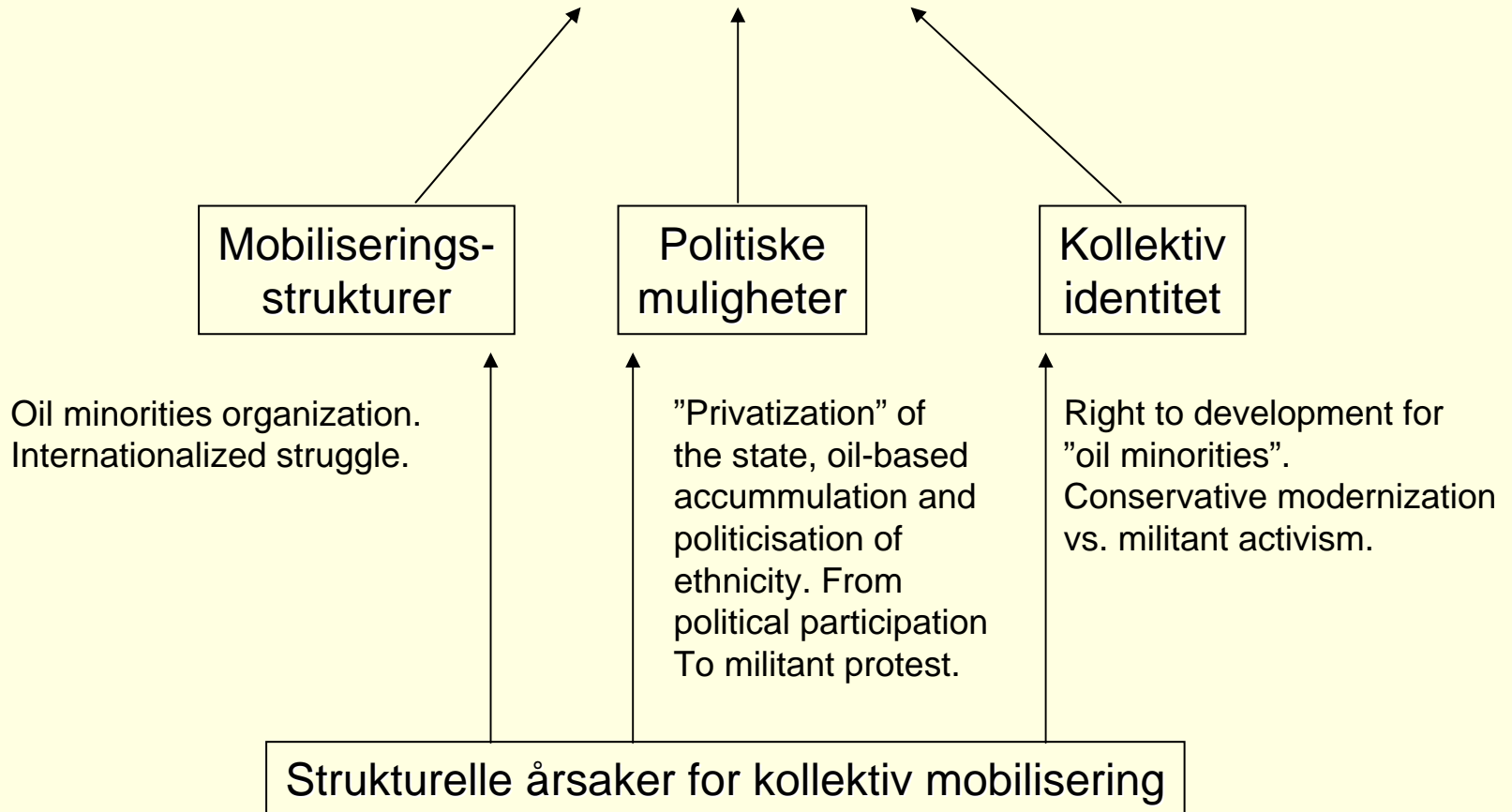
Islamisme

Cultural homogenization --> cultural reaction to globalization / alien values?

Failure of secular-nationalism: marginalization in the context of state retrenchment

Ogoni-bevegelsen (MOSOP)

Environmental degradation and livelihood disruption caused by oil industry.
Paradox of development: poverty/ecological destruction amidst extreme profit
Link to globalization: the importance of oil resources and TNCs (Shell).

Anti-privatisering i Sør Afrika

Western Cape
Anti-Eviction
Campaign

Substantive Democracy in SA?

- Miracle transition: "negotiated revolution". Came out of structural crises and popular anti-apartheid struggles
- Democratic transition yielded radical changes in the content and extent of citizenship, in the political opportunities for democratic participation and in hegemonic political discourses
- Institutional reforms in the late 1990s changed the spatiality of the state by giving a central role to developmental local government
- Combination of vibrant civil society and enabling political environment: an ideal case for substantive democracy?
- Co-optation of civil society, diminished political uncertainty
- Shift to neo-liberal economic policies
- Social development: from redistribution to local service delivery

Post-apartheid Movement Politics

- New post-apartheid movements around livelihood issues, framed as socio-economic rights. Movement politics shaped by post-apartheid political context and the anti-apartheid struggle
- The local nature of the mobilizing issues combined with the decentralized delivery of development and public services, make the new activism highly localized. While the anti-apartheid struggle combined local struggles with a coordinated and ideological program of overthrowing the apartheid regime, the new movements are issue-based and fragmented with limited capacity to build a movement that can effectively challenge national policy-making processes.
- As fragmented, under-resourced and issue-based as they are, their presence disrupts hegemony as they question the government's continued commitment to the working poor
- South African experiences demonstrate the importance of civil society activism within the political spaces of the democratic state, but also the problems of fragmentation and political exclusion of popular forces in local issue-based struggles.

Kort sammenfatning

- Globalisering som en bakenforliggende strukturell årsak, men forskjellige mellomliggende årsakssammenhenger
- Bevegelsene er alle formet av forholdet til staten og velger staten som en viktig arena for politisk mobilisering, men innholdet i stat/bevegelse-relasjonene varierer
- Mobiliseringen bygger på en sosial infrastruktur (møtesteder/ nettverk) og kollektive identiteter, men hva disse dreier seg om varierer mellom bevegelsene